

A.G. Matoš: Cvijet sa raskršća

Vrsta djela: Novela, spadala pod epsko-lirske vrste, zato što nema mnogo objektivnosti te pisac još izražava i opisuje svoje osjećaje

Mjesto radnje: Francuski gradić N. na jugu francuske na klupi ispred kuće na lovačkom puteljku.

Tema djela: Susret sa lijepom djevojkom Izabelom (cvijet) i ljubav na prvi pogled koja predstavlja raskršće, tj. nedoumicu krenuti dalje ili ostati.

Ideja djela: Ljudi su onakvi kakvi su krajevi u kojima žive.

Kompozicija djela:

1. Opis prirode: „Jezero šumi srebrnu himnu, iz tamnih šuma bruje crni koralji. Nebo šušti zastavom od modre svile. Iz dubine grmlja, gajeva i gore skaču razigrane djevojke, šibajući uzduh znojnom, bahantskom kosom. Kao nabujala bujica struje u bučnoj, krvavoj orgijskoj pjeni niz glasnu goru i kotlinu, a u njoj graja. Bleka stoke, duduk gajda kroz pastirski dim, kroz satirsko, vinsko jecanje od požude, kroz jareće drhtavo, požudno blejanje.“
2. Ljubav na prvi pogled: „Bijaše lijepa, slijepa kao sreća, kao sudbina.“
3. Dva različita pogleda na svijet
4. Rastanak

Likovi u djelu:

- Solus : odnosno pisac. Visok je kao Izabela i ima lijep glas. On luta po svijetu za sebe kaže da je slobodni vuk iz basne: „Bježim iz varoši i kružim sam, slobodan kao soko. Ovo je teško ja sam nesrećan, ali živjeti sa ljudima sa lašcima, bilo bi mi još gorče. Zna li basnu o psu i kurjaku? Ja sam vuk, mršavi, slobodni vuk.“ O njemu nema mnogo vanjskog opisa već iz njegovih razmišljanja možemo shvatiti njegov karakter. Izabela mu se svidjela te je nije htio ničim uplašiti. Zaljubio se u nju na prvi pogled, veoma je osjećajan te pogled na Izabelu u njemu izaziva bujicu slika, lijepih prizora: „Srce zakucalo, grlo se osušilo, usne se trzaju. Da promucam, da prozborim- ali šta? Bojao sam se da nju, moju Samaritanku ne zaplašim, ne otjeram... Svratim na nju krišom pogled i ne mogoh vjerovati sam sebi...“ Htio bi ostati s Izabelom, ali se ne može odreći putovanja po svijetu i slobode te govori da je siromašan i da joj ne može ništa dati, već je samo odvesti u grob: „Kamo? U jarak, u baru? U groznicu, u smrt? I bez tebe će mi teret uspomene ovog sastanka tištati ranjiva leđa na besciljnome putu...“ Opisuje joj svoj život: „Ne mogu, ne mogu, davor-djevojko! Ko nauči na oblak mjesto na krov, na šume mjesto na sobe, taj ne može živjeti u kućama. More i vjetar je moje gudalo i glasovir, cvijeće i zvijezde se slova u mojoj knjizi, tišina je moja čitateljica...“ On je prikazan kao čovjek otuđen od društva koji sam putuje po svijetu i fotografira. Čak ni ljubav prema Izabeli nije ga mogla odvojiti od njegovog samotništva.
- Solus- čovjek nezadovoljan životom, on naprosto putuje da bi našao nešto bolje, ljepše. Ondje mu je sve bilo nadohvat ruke, no on to napušta i kreće dalje, jer neprestano traga za ljepotom i savršenošću.
- Izabela: Slijepa djevojka koju roditelji drže u kući, po piščevu opisu lijepa, meka, blaga, spokojna, mirišljava, blijeda i nježna, elegantnih ruku: “Po čelu, po kosi, po nosu, po ustima pipaju me prsti mirišljavi, mekani, pipaju oprezno kao da modeliraju... Za glavom mi je sjedilo djevojčice tako blijedo i nježno kao da vidje samo bijelu mjesečinu, kao da disaše večernje cvijeće, kao da se sagraše samo sa noćnim, tamnim, baršunastim leptirima.” Visoka kao Solus. Prijao joj je piščev glas, a ona je govorila kao dijete, bez naprezanja, no bila je drugačija. Jednom riječju bila je lijepa: “Bila je visoka kao ja. Smješkala se i besjedila drukčije nego sve djevojke koje dosada čuh i vidjeh. Sve ih začinila licem i uzrastom. Govoraše kao djeca kad se bude, bez ikakvog ženskog prenemaganja. Ruke joj u govoru nepomične, a miče tek usnama

odviše rumenim i vlažnim: kao morski koralj. Bijaše lijepa, slijepa kao sreća, kao sudbina." Kosa joj je bila lijepa s rumeno-zlatnim pramenovima. Na nogama je imala bijele cipelice: "Kosa se raskošljala u rumeno-zlatnim pramenovima niz nježni, snježni, goluždрави vrat... Na nogama je imala bijele cipelice koje kao da nikad blata ne vidješe." Po prvi je put izašla iz bogate kuće (te opisuje služe i učiteljicu), po čemu vidimo da je iz neke bogate obitelji, fina, učena, kaže da je bila u Bretanji. Tuguje za vidom, no kaže da ona gleda ušima, te se divi onima koji mogu vidjeti: "Znala sam da me moji kod kuće varaju. Aj, da i ja mogu ovako u svijet... Jeste li vidjeli i volite li more? Ja sam ga čula u Bretanji. Vidjela sam ga uhom... Blago vama okatome, jer vidite munje i valove! Zašto, zašto puzem u tom mraku? Što skrivih, te ispaštavam?" Zaljubila se u Solusa čim su se sreli te želi zauvijek biti s njim. Jako se boji oca koji joj ne dozvoljava da izađe van iz kuće: "Vi ćete mi biti muž. Vi me volite. Je li te? Ja vas ne vidim, pa vas volim... Otac!- rekne Izabela, prihvati mi se za ruho i pritisne mi glavu na prsa." Pisac joj stalno pripisuje bjelinu, kao simbol plahosti, nevinosti: "Da bijaše noć, scijsenio bih gledati mjesečarku, somnambul. Ovako ne razabirah ništa i pitah se koje čedo Van Dycka ili Greuzea dođe pred grozničavu moju fantaziju iz starog, gospodskog okvira. Je li to koji slijepi, preruseni mramor iz talijanskih trjemova? Dođe li duša kakog sjetnog noturna na sramotu ironijskog dana? Sa kojeg gotskog prozora, sa koje duge siđe ta djevičanska bajka sklopljenih očiju?..."

- Izabela- simbolizira idealnu ljepotu, ona je simbol ljepote i ljubavi, simbol čednosti i netaknutosti, ona je taj cvijet s raskršća.

Kratak sadržaj:

Novela govori o čovjeku koji sebe naziva Solus i koji sam putuje svijetom jer ne voli gradove, sve ono što mu je lijepo bilježi fotoaparatom. Uz to on voli biti slobodan. Jednog dana zaustavio se u jednom francuskom gradiću gdje nakon što se okrijepio, zaspi na jednom lovačkom puteljku nedaleko od novog ljetnikovca. Dok se budio osjeti da nije sam. Ugledao je pored sebe prekrasnu djevojku, ali ubrzo shvati da je ona slijepa. Između njih se rađa ljubav na prvi pogled, tj. dodir. Izabela živi s ocem i paziteljicom, kako ju Matoš naziva. Ona je toga dana prvi puta otišla sama s svojim psom od kuće dok nitko nije pazio na nju. Djevojci se Solus odmah svidio i nagovarala ga je da zajedno pođu u njezin dvor. Kad on to odbije, ona poželi sa Solusom lutati svijetom. I baš dok ju je uvjeravao da ni to nije dobro za nju, pojavi se djevojčin otac i grubo prekine njihov razgovor, odvevši djevojku kući:

„I debeli gospodin otrgne sa mene i brutalno povede bijedno djevojče.

- Pardon, gospodine! Zahvalite gospođici ako ne razumjeh smisao vaših kleveta!- reknem muklo, gotov na sve.

- Gospođica je nabasala slučajno, pošto spavah, i ja je nagovarah da se vrati u kuću.

- No gospodin učini kao da me ne ču, i pođe, vukući te se morah braniti toljagom.“